

SOTSIAALMINISTEERIUM

Kuidas, kus ja milleks me kujundame poliitikaid

Kuidas mõjutavad meid poliitikad ja instrumendid Euroopa Liidu ja riigi tasandil

Heli Laarmann

Sotsiaalministeerium

Rahvatervise osakond

15.06.2018

Mis on poliitika?

Tegevuste jada või printsiibid, mis on vastu võetud või välja pakutud mõne organisatsiooni või indiviidi poolt

(A course or principle of action adopted or proposed by an organization or individual*)

Otsused, plaanid ja tegevused, mis on mingite tervisega seotud eesmärkide saavutamiseks ühiskonnas. Konkreetne tervisepoliitika võib saavutada mitmeid eesmärke: anda tulevikuks visiooni, mis omakorda aitab seada eesmärgid ja referentspunktid lühemaks ajaks. Tervisepoliitika setitab välja prioriteedid, rollid ja rajaneb konsensusel ning on infoallikaks

(Health policy refers to decisions, plans, and actions that are undertaken to achieve specific health care goals within a society. An explicit health policy can achieve several things: it defines a vision for the future which in turn helps to establish targets and points of reference for the short and medium term. It outlines priorities and the expected roles of different groups; and it builds consensus and informs people**)

* - <https://en.oxforddictionaries.com/definition/policy>

* - http://www.who.int/topics/health_policy/en/

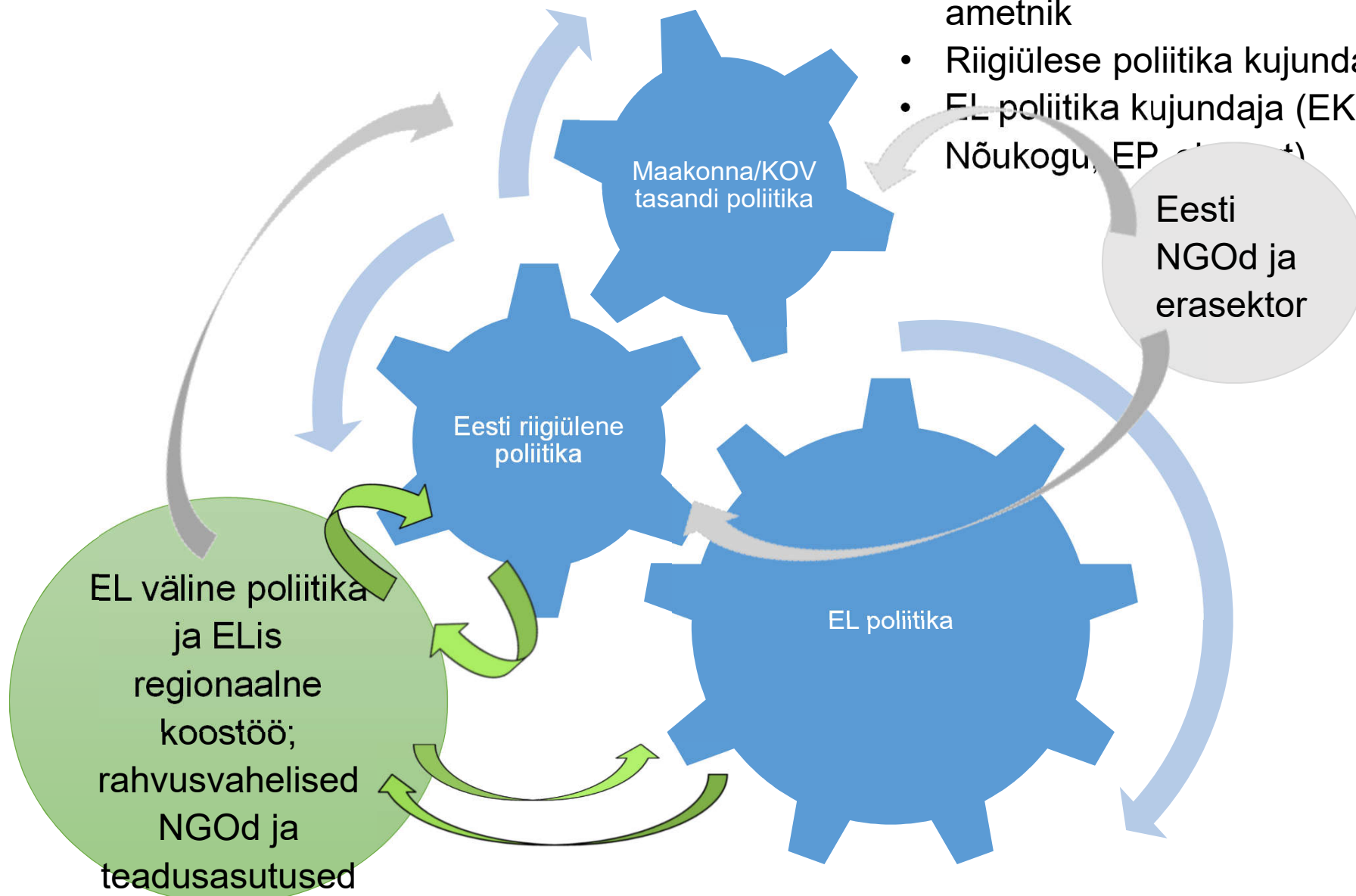
Mis on instrumendid?

- **Dokumendid** - strateegiad, tegevuskavad, õigusaktid, raportid-analüüsid, koostöökokkulepped, juhised jne
- **Töörühmad** - erinevatel tasanditel ametlikud ja mitteametlikud töörühmad
- **Koostöövõrgustikud ja ühendused** - rahvusvahelised ja siseriiklikud
- **Info ja kommunikatsioon** - töörühmad, koostöövõrgustikud, avalik meedia ja eestkõnelejad
- **Raha ja ressursid**

Kuidas meid mõjutavad?

Üksikisik Eesti rahvastiku seast

- Maakonna/KOV tasandi ametnik
- Riigiülese poliitika kujundaja
- EL poliitika kujundaja (EK, EL Nõukogu, EP jne)

Eesti
NGOd ja
erasektor

EL väline poliitika
ja ELis
regionaalne
koostöö;
rahvusvahelised
NGOd ja
teadusasutused

Maakonna/KOV
tasandi poliitika

Eesti riigiülene
poliitika

EL poliitika

EL tasand (I)

Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu konsolideeritud versioonide art 168 kohaselt*:

„Kogu liidu poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse....“ *

„...Liidu meetmed, mis täiendavad liikmesriikide poliitikat, on suunatud rahvatervise parandamisele, inimeste haiguste ennetamisele ja füüsilist ja vaimset tervist ohustavate tegurite kõrvaldamisele....“ *

*- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=ET>

EL tasand (II)

„...meetmed hõlmavad võitlust olulisemate tervisehäirete vastu, edendades nende *põhjuste, leviku ja vältimise uurimist*, samuti tervishoiualast *selgitus- ja kasvatustööd*, ning *tõsiste piiriüleste terviseohtude seiret*, nende eest varajast hoiatamist ja nende vastu võitlemist....“ *

„Liit ja liikmesriigid edendavad rahvatervise alal koostööd kolmandate riikide ja *pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega*“ *

„....Liidu meetmed võtavad *arvesse liikmesriikide vastutust oma tervishoiupoliitika määratlemisel ning tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ja kättesaadavaks muutmisel*. Liikmesriikide vastutus hõlmab tervishoiu juhtimist ning tervishoiule määratud vahendite jaotamist....“ *

*- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=ET>

EL terviseprogramm

- sõnastab EL strateegia hea tervise ja tervishoiu tagamiseks
- rahastamise instrument, mis toetab EL riikide koostööd ja arendab EL tervise valdkonna tegemisi
- hetkel kolmas EL terviseprogramm (2014-2020; eelarve: 449,4 miljonit eurot; 23 prioriteetset valdkonda)
- Eesmärgid on:
  - Edendada tervist, ennetada haiguseid ja toetada tervislikku eluviisi läbi põhimõtte „tervis kõikides poliitikates“
  - Kaitsta EL kodanikke tõsiste piiriüleste terviseohtude eest
  - Soodustada innovatsiooni, efektiivset ja jätkusuutlikku tervisesüsteemi
  - Kaasa aidata kvaliteetsete ja ohutute tervishoiuteenuste kättesaadavuse suurendamisele

Eesti tasand (I)

Eesti Vabariigi põhiseadus:

§ 28. Igaühel on õigus tervise kaitsele.

Eesti kodanikul on õigus riigi abile vanaduse, töövõimetusel, toitjakaotuse ja puuduse korral. Abi liigid, ulatuse ning saamise tingimused ja korra sätestab seadus. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikuga ka Eestis viibival välisriigi kodanikul ja kodakondsuseta isikul.

Riik soodustab vabatahtlikku ja omavalitsuse hoolekannet.

Lasterikkad pered ja puuetega inimesed on riigi ja kohalike omavalitsuste erilise hoole all.

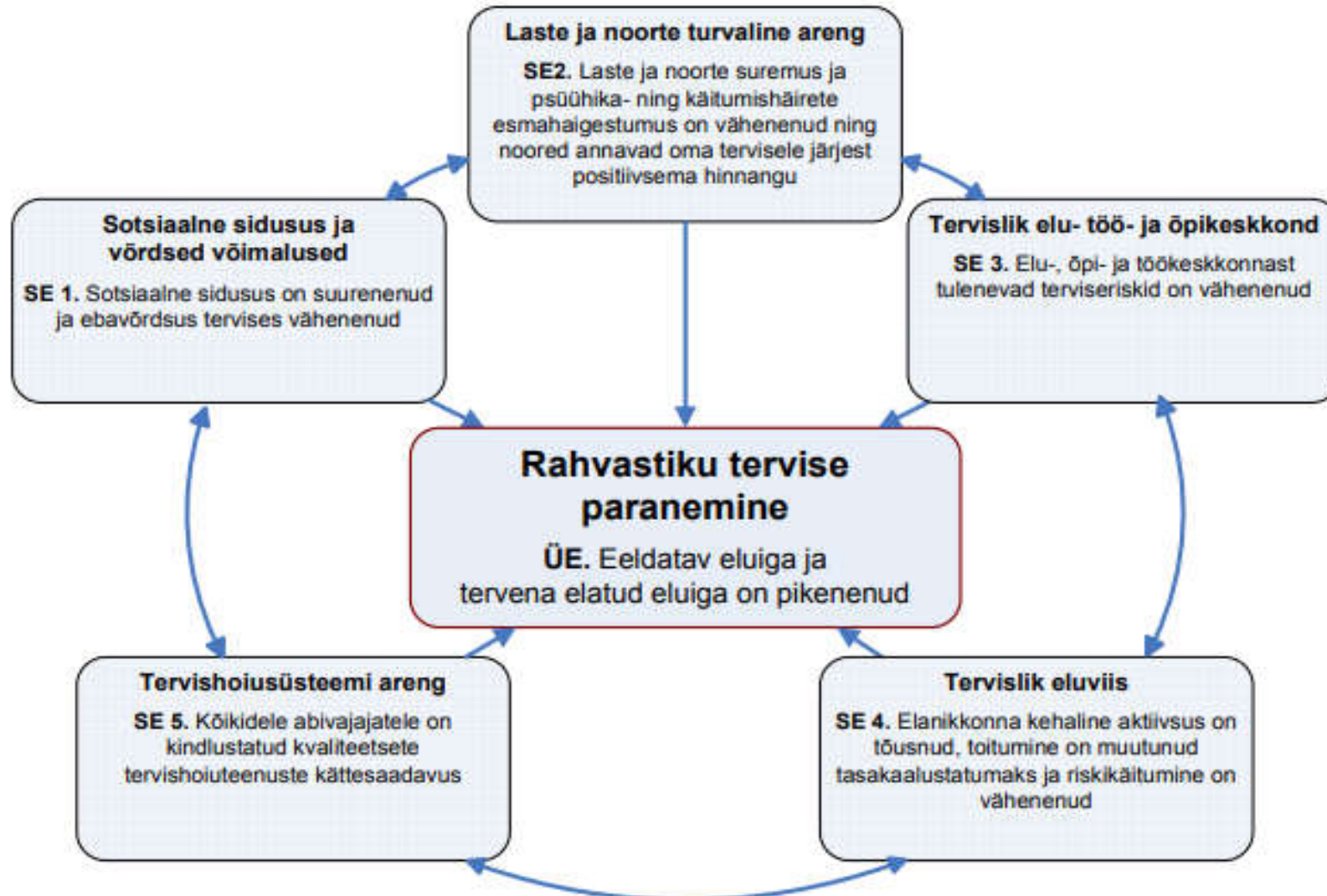
Eesti tasand (II)

Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020 on tervisevaldkonna ülene raamdokument, mis annab pikaajalised eesmärgid

Üldeesmärk:

Tervena elatud eluiga on Eestis aastaks 2020 pikenenud meestel keskmiselt 60 ja naistel 65 eluaastani ning keskmine eeldatav eluiga on pikenenud meestel 75 ja naistel 84 eluaastani

Eesti tasand (III)

Eesti tasand (IV)

- Alkoholipoliitika roheline raamat
- Tubakapoliitika roheline raamat
- Toitumise ja liikumise roheline raamat (*kinnitamata*)

...uus rahvastiku tervise arengukava koostamisel

...koostatud uue rahvatervise seaduse eelnõu

A dark, monochromatic photograph of the Lincoln Memorial statue in Washington, D.C. The statue is seated, wearing a long coat, and is positioned behind a large, classical column. The background is a dark, textured wall. The overall tone is somber and historical.

THE BEST WAY TO
PREDICT THE FUTURE
IS TO CREATE IT.

ABRAHAM LINCOLN

SOTSIAALMINISTEERIUM

Aitäh!

Heli Laarmann

heli.laarmann@sm.ee